

บทที่ 6

บทบาทของครูและผู้เรียนที่ส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน

การวิเคราะห์รูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนเป็นการศึกษาบทบาทของครูและผู้เรียนที่พึงปฏิบัติต่อกันเพื่อก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับผู้เรียน ดำเนินการโดยการสังเคราะห์ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นของครูและผู้เรียนเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน จากผลการวิจัยในระยยะที่ 2 ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรายงานวิจัย บทที่ 4 ร่วมกับข้อสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ดำเนินการด้วยการเปิดเวทีประชาคมของครู ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังรายละเอียดในผลการวิจัยระยะที่ 3 และนำเสนอผลการวิเคราะห์สรุปในบทที่ 5 การวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของครู บทบาทหน้าที่ของนักเรียน และแนวทางการดำเนินการของผู้เกี่ยวข้องเพื่อส่งผลต่อปฏิสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับผู้เรียนในการวิจัยครั้งนี้ นำเสนอผลการสังเคราะห์ตามระดับการศึกษา ดังนี้

การศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

จากผลการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของครูและนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน (ดังรายละเอียดในรายงาน : บทที่ 4) และผลการวิจัยจากการระดมความคิดจากนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้อง ด้วยการเปิดเวทีประชาคม (ดังรายละเอียดในรายงานวิจัย : บทที่ 5) นำมาสังเคราะห์รูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนในลักษณะบทบาทของนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้องที่พึงปฏิบัติต่อกัน เพื่อก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน ส่งผลต่อผลการเรียน และพฤติกรรมที่พึงประสงค์ สรุปได้ดังนี้

บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู
บรรยากาศในสถานศึกษา 1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียน การวัดและประเมินผลและการกำหนดกฎระเบียบที่มีผลกระทบต่อนักเรียน	บรรยากาศในสถานศึกษา 1. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียน การวัดและประเมิน และการกำหนดกฎระเบียบที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียน

บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู
<ol style="list-style-type: none"> 2. การมีอิสระในการเลือกเข้าชมรมหรือโครงการพัฒนาตนเอง และการคบเพื่อน ภายใต้คำแนะนำของครู 3. การมีโอกาสนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนขณะเรียน 4. การร่วมกิจกรรมการเรียนและกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัด 5. เมื่อมีปัญหาควรปรึกษาและขอคำแนะนำจากครู 	<ol style="list-style-type: none"> 2. ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีอิสระในการเลือกกิจกรรมต่าง ๆ และการคบเพื่อน ด้วยการคอยช่วยเหลือแนะนำ 3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น 4. ควรปฏิบัติหน้าที่ให้การช่วยเหลือแนะนำ และรับฟังความคิดเห็นเมื่อนักเรียนมีปัญหา
<p>การเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มีสัมมาคารวะต่อครูทุกคนด้วยการมีมารยาทพูดจาสุภาพอ่อนน้อม 2. เป็นเด็กดี มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์ 3. การรู้จักให้อภัยและมีน้ำใจต่อเพื่อน 4. ตรงเวลาและไม่มาโรงเรียนสาย 5. แต่งกายถูกระเบียบและปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียน 6. เข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนทุกครั้ง 7. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี 8. รักและภาคภูมิใจในสถานศึกษา 9. กระตือรือร้นตั้งใจเรียนและร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียน 10. ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและศึกษาค้นคว้าหาความรู้สม่ำเสมอ 11. ตั้งใจฟังและกล้าแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน 12. ส่งงานตรงเวลาและรับผิดชอบงานที่ครูมอบหมาย 13. ไม่ทะเลาะกันในชั้นเรียนและในสถานศึกษา 	<p>การเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พูดกับนักเรียนด้วยวาจาที่ไพเราะ นำฟัง 2. มีเหตุผลยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน และใช้เหตุผลในการปฏิบัติต่อนักเรียนทุกครั้ง ตลอดจนแยกเรื่องการเรียนและเรื่องส่วนตัวออกจากกัน 3. เอาใจใส่และให้กำลังใจนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน การงาน และความประพฤติ 4. ยิ้มแย้มแจ่มใส โอบอ้อมอารีและเป็นแบบอย่างที่ดี 5. มีความยุติธรรม ไม่ลำเอียง 6. ยึดมั่นในจรรยาบรรณครู 7. ไม่มาโรงเรียนและเข้าสอนสาย 8. กระตือรือร้นในการสอนและจัดกิจกรรมให้เร้าความสนใจ 9. เตรียมการสอนและตรวจงานสม่ำเสมอ 10. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนและการประเมินผล 11. อุทิศเวลาในการสอน 12. เปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินการสอน

บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู
14. รู้บทบาทของตนเองและปฏิบัติตามกติกาของห้องเรียน 15. ไปพบครูทุกครั้งที่มีการนัดหมาย	13. ศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อเข้าใจ และดูแลช่วยเหลือให้สอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละบุคคล 14. ตระหนักในความรับผิดชอบและเอาใจใส่ในการสอนในงานปกติมากกว่าการสอนพิเศษ และไม่ควรรนำความรู้ที่สำคัญไปใช้ในการสอนพิเศษ โดยไม่สอนในการสอนปกติ 15. ควรพัฒนาตนเองด้านการสอน การใช้เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา 16. ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและใช้เทคโนโลยีเพื่อสอนให้นักเรียนเข้าใจ 17. ควรมีการพานักเรียนศึกษานอกโรงเรียน หรือมีโอกาสศึกษาศถานการณ์จริง 18. ควรศึกษาจิตวิทยาการเรียนรู้และนำมาใช้ในการพัฒนาการสอน 19. ให้การบ้านให้เหมาะสมกับเวลาและสภาพของนักเรียน
การให้รางวัลและการลงโทษ 1. ควรตระหนักในการทำความคิด โดยไม่มุ่งหวังรางวัล 2. ควรแสดงความยินดีกับเพื่อนที่ได้รับรางวัลจากครู 3. ยอมรับโทษจากความผิดที่ได้กระทำ	การให้รางวัลและการลงโทษ 1. ใช้วิธีการเสริมแรงที่เหมาะสมกับสถานการณ์ 2. ควรประกาศความคิดของนักเรียนให้เพื่อนๆ นักเรียนในชั้นทราบ 3. ควรลงโทษนักเรียนอย่างมีเหตุผล ไม่ใช่อารมณ์และลงโทษให้เหมาะสมกับความผิด 4. ไม่ควรเข้มงวดกับนักเรียน โดยการจับผิดหรือลงโทษนักเรียนทั้งห้องโดยไม่พิจารณาหาผู้ทำผิด 5. ไม่ควรนิทานนักเรียน 6. แม้ว่านักเรียนทำผิดซ้ำๆ ก็ไม่ควรเลิกเอาใจใส่ 7. ควรอธิบายเหตุผลทุกครั้งก่อนลงโทษ นักเรียน 8. ไม่ควรแสดงการโกรธเมื่อนักเรียนทำผิด

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเวทีประชาคมได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

สถานศึกษา

1. ควรจัดหาวัสดุอุปกรณ์ สื่อ ตำรา และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้ในการเรียนการสอนและการพัฒนาคุณลักษณะของนักเรียน

2. ควรจัดหาครูที่ดีมีคุณภาพมาปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียน

3. ควรลดภาระงานอื่น ควรให้งานเฉพาะงานสอนเพื่อความใกล้ชิดในการดูแลนักเรียน

4. ควรจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

5. ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองพบครูเพื่อปรึกษาหารือและจัดโครงการเยี่ยมบ้าน

6. ควรดูแลและศึกษาปัญหานักเรียนเป็นรายบุคคลและร่วมกับผู้ปกครองในการแก้ไขปัญหา

7. ควรจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

8. ควรใส่ใจและเห็นคุณค่าของครู

9. ควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างเต็มที่
ผู้ปกครอง

1. ควรเตรียมตัวนักเรียนให้พร้อมก่อนเข้าเรียน

2. ควรให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของนักเรียน
เขตพื้นที่

ควรปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจที่รับผิดชอบในการพัฒนาและช่วยเหลือสถานศึกษา
และครูอย่างมีระบบ มีคุณภาพ

สื่อมวลชน

ควรนำเสนอสิ่งที่ดีในเชิงสร้างสรรค์

การศึกษาระดับอาชีวศึกษา

จากผลการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของครูและนักเรียนระดับอาชีวศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (ดังรายละเอียดในรายงานวิจัย : บทที่ 4) และผลการวิจัยจากการระดมความคิดจากนักเรียน ครู และผู้เกี่ยวข้อง ด้วยการเปิดเวทีประชาคม (ดังรายละเอียดในรายงานวิจัย : บทที่ 5) นำมาสังเคราะห์รูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในลักษณะบทบาทของนักเรียน ครู ที่พึงปฏิบัติต่อกัน และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งพึงปฏิบัติเพื่อช่วยส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน สรุปได้ดังนี้

บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู
บรรยากาศในสถานศึกษา 1. การขอความช่วยเหลือครูเมื่อมีปัญหา 2. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของสถานศึกษา 3. การร่วมทำกิจกรรมการเรียนรู้อย่างอิสระภายใต้ระเบียบที่ร่วมกำหนดให้ 4. ร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	บรรยากาศในสถานศึกษา 1. การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียน การวัดผลและประเมินผล และการกำหนดกฎระเบียบต่างๆ ของสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อ นักเรียน 2. การให้อิสระในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยเปิดโอกาสให้กำหนดระเบียบร่วมกัน 3. ควบคุมดูแลและเอาใจใส่นักเรียน พร้อมทั้งให้การช่วยเหลือ 4. การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นขณะเรียน 5. การจัดกิจกรรมการเรียนในลักษณะให้ทำงานเป็นกลุ่ม 6. การเปิดโอกาสให้เข้าชมรมหรือโครงการพัฒนาตนเอง และสังคมตามความสนใจ 7. ยอมรับ ให้เกียรติ และคำนึงในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 8. เปิดใจให้กว้างพร้อมรับฟังความคิดเห็นทุกเรื่อง 9. ให้การช่วยเหลือเมื่อมีปัญหา

บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู
<p>การเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ควรเคารพและเชื่อฟังครู 2. ควรมีมารยาท พุดจาสุภาพ และให้เกียรติครู 3. มีวินัยในตนเอง แต่งกายให้ถูกต้องและปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน 4. กล้าที่จะปรึกษาและร่วมแก้ปัญหากับครู 5. กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม 6. มีความมั่นใจในตนเอง 7. ลดค่านิยมเกี่ยวกับกลางคืน และการคบเพื่อนต่างเพศที่ก่อให้เกิดความเสียหาย 8. มีเจตคติที่ดีต่อครู 9. ชยัน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน 10. มีน้ำใจต่อครู รักและไว้วางใจครู 11. รู้จักและปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง 12. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย 13. มีวินัย เข้าเรียนตรงเวลาและไม่หนีเรียน 14. ทบทวนเนื้อหาก่อนและหลังเรียน 15. พร้อมที่จะปรึกษาและขอคำแนะนำจากครู 	<ol style="list-style-type: none"> 10. กระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถทุกโอกาส <p>การเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ควรระมัดระวังในเรื่องการแต่งกายให้เหมาะสมกับกาลเทศะ 2. แสดงความรัก ห่วงใย เมตตา และปรารถนาดี เป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ทุกคน 3. วางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี 4. มีเหตุผลในการตัดสินใจแก้ปัญหาทุกครั้ง 5. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 6. มีความตั้งใจถ่ายทอดความรู้ 7. แสวงหาความรู้ใหม่ และทันสมัยอยู่ตลอดเวลา 8. เตรียมตัวก่อนเข้าสอน 9. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจ 10. พานักเรียนไปศึกษาสถานการณ์จริงนอกห้องเรียน 11. ไม่แสดงกริยาเมื่อหน้าที่จะต้องอธิบายในเนื้อหาที่ซ้ำ เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจ
<p>การให้รางวัลและการลงโทษ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตระหนักในการทำความดีโดยไม่หวังรางวัลและพอใจที่จะรับรางวัลเพียงคำชม และการให้กำลังใจจากครู 2. ยอมรับโทษจากการทำความผิดเมื่อครูอธิบายชี้แจงเหตุผล 3. ยอมรับคำตักเตือนเมื่อทำผิดในครั้งแรก 4. ให้ความสนใจและร่วมทำกิจกรรมการเรียน 	<p>การให้รางวัลและการลงโทษ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การให้การเสริมแรงนักเรียนที่ทำความดีประพฤติดี 2. ควรให้คำชมเชยนักเรียนที่มีความคิดแปลกๆ 3. ควรให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชย เมื่อนักเรียนทำสิ่งที่ดีงาม 4. กระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความสามารถทุกโอกาส

บทบาทของนักเรียน	บทบาทของครู
	5. ให้ความสำคัญธรรมชาติและความสะดวกแก่นักเรียนทุกคน 6. ให้กำลังใจ คำแนะนำที่ดี เพื่อให้โอกาสนักเรียนได้ปรับปรุงแก้ไขเมื่อทำผิดพลาด 7. ลงโทษนักเรียนให้เหมาะสมกับความผิด 8. แม้ว่านักเรียนทำผิดซ้ำๆ ซากๆ ก็ไม่ควรเลิกใส่ใจในการว่ากล่าวตักเตือน

ผู้ร่วมกิจกรรมเวทีประชาคม ได้ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษา

1. ควรสร้างขวัญกำลังใจให้ครู
2. ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ
3. ควรให้ความสำคัญครู ไม่ควรเอาใจนักเรียนมากเกินไป
4. ควรจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการสอนให้พร้อมเพียง
5. ควรหาอัตรากำลังให้เหมาะสมกับมาตรฐาน
6. ควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน เช่น การตรวจเยี่ยมและดูแลช่วยเหลือนักเรียน
7. ควรพัฒนาครูให้มีความรู้ ความสามารถให้ทันสมัยและทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

ผู้ปกครอง

ควรตระหนักและให้ความร่วมมือและรับผิดชอบนักเรียนร่วมกัน

กระทรวงศึกษาธิการ

1. ควรกำหนดหลักสูตรการฝึกงาน โดยเน้นให้สถานประกอบการรับฝึกงาน
2. ควรสนับสนุนงบประมาณ เพื่อจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ
3. ควรกำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรมในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน

สื่อมวลชน

ควรเสนอภาพลักษณ์ของครูที่ดีเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ

การศึกษาในระดับอุดมศึกษา

จากผลการวิจัยเชิงสำรวจความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาระดับอุดมศึกษาเกี่ยวกับปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน (ดังรายละเอียดในรายงานวิจัย : บทที่ 4) และผลการวิจัยจากการระดมความคิดจากนักศึกษา อาจารย์ และผู้เกี่ยวข้องด้วยการเปิดเวทีประชาคม (ดังรายละเอียดในรายงานวิจัย : บทที่ 5) นำมาสังเคราะห์รูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในลักษณะบทบาทของนักศึกษา อาจารย์ที่พึงปฏิบัติต่อกันและผู้ที่เกี่ยวข้องที่พึงปฏิบัติเพื่อช่วยเหลือส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ดังนี้

บทบาทของนักศึกษา	บทบาทของอาจารย์
บรรยากาศในสถานศึกษา 1. การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมของสถานศึกษา 2. มีวินัยในตนเอง แต่งกายให้ถูกต้องและปฏิบัติตามกฎระเบียบ 3. มีเจตคติที่ดีต่ออาจารย์และสถาบัน 4. ร่วมกิจกรรมพัฒนาตนทุกกิจกรรม 5. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 6. กล้าที่จะปรึกษาปัญหาและให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา	บรรยากาศในสถานศึกษา 1. ควรกระตุ้นให้นักศึกษาได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเรียน 2. ควรเข้มงวดเมื่อนักศึกษาประพฤติตนไม่เหมาะสม 3. ควรเอาใจใส่ในการให้การปรึกษาและชี้แนะนักศึกษาเสมอ 4. ควรเอาใจใส่และให้ความสนใจในความรู้สึกของนักศึกษาทุกคน 5. ให้การช่วยเหลือเมื่อนักศึกษามีปัญหา 6. กระตุ้นและเปิดโอกาสให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเรียนและแสดงความสามารถทุกโอกาส 7. เปิดใจให้กว้างรับฟังความคิดเห็นทุกเรื่อง 8. ยอมรับให้เกิดริติและคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ 9. ยินดีให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่องทุกเวลา 10. มีความเป็นกันเองกับนักศึกษา

บทบาทของนักศึกษา	บทบาทของอาจารย์
<p>การเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ควรเคารพและเชื่อฟังอาจารย์ 2. มีมารยาท พุดจาสุภาพอ่อนน้อม และให้เกียรติอาจารย์ 3. มีความมั่นใจในตนเอง 4. กล้าแสดงออกในสิ่งที่ดีและสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนร่วม 5. มีความรับผิดชอบ ความเพียรพยายามอดทน เสียสละเพื่อส่วนรวม รู้กาลเทศะ และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่ออาจารย์ 6. พยายามทำความดี มีศีลธรรม มีความกตัญญู 7. รู้จักสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น 8. ขยัน ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนใจศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองอยู่เสมอ 9. รู้จักหน้าที่ของตนเองในทุกสถานการณ์ 10. รับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย 11. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าแสดงออก 	<p>การเป็นแบบอย่างที่ดี</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. พุดจาสุภาพ แต่งกายสุภาพและวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ทั้งต่อหน้าและลับหลัง 2. รัก ห่วงใย เมตตา ประารถนาดีเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ทุกคน 3. โอบอ้อมอารีให้ความยุติธรรม ความเสมอภาคกับนักศึกษา 4. ยึดมั่นในจรรยาบรรณครู 5. มีความรับผิดชอบในหน้าที่ ดูแล และให้คำปรึกษานักศึกษาที่มีปัญหาแต่ไม่ควรใกล้ชิดจนเกินงาม 6. มีกลยุทธ์ในการพัฒนาพฤติกรรมนักศึกษา 7. ไม่ทำธุรกิจส่วนตัว โดยเฉพาะกับนักศึกษา 8. มีความตั้งใจถ่ายทอดความรู้และพัฒนาด้านจริยธรรม คุณธรรมประกอบด้วย 9. รู้จักนักศึกษารายบุคคล 10. แสวงหาความรู้ใหม่ และทันสมัยอยู่ตลอดเวลา 11. ควรเตรียมตัวก่อนเข้าสอนทุกครั้ง 12. ควรจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้น่าสนใจและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
<p>การให้รางวัลและการลงโทษ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ตระหนักในการทำความดี โดยไม่หวังรางวัลและพอใจที่จะรับรางวัลเพียงคำชม และการให้กำลังใจจากอาจารย์ 2. ยอมรับโทษจากการทำความผิด เมื่อได้รับคำอธิบายชี้แจงเหตุผล 	<p>การให้รางวัลและการลงโทษ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ให้การเสริมแรงนักศึกษาที่ทำความดีและประพฤติดี 2. ให้กำลังใจ ยกย่อง ชมเชยเมื่อนักศึกษาทำสิ่งที่ดีงาม 3. ให้กำลังใจ คำแนะนำที่ดี เพื่อให้โอกาสนักศึกษาได้ปรับปรุงแก้ไข เมื่อทำผิดพลาด

ผู้ร่วมกิจกรรมเวทีประชาคมได้ระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ

1. ควรกำหนดหลักสูตรการฝึกงานโดยเน้นให้สถานประกอบการมีส่วนร่วมในการรับฝึกปฏิบัติงานตามสภาพจริง

2. ควรสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดการเรียนการสอนอย่างเพียงพอ

3. ควรกำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรมในการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

4. ควรจัดทุนสนับสนุนสำหรับนักศึกษาที่ประพฤติดีให้เพิ่มขึ้น
สื่อมวลชน

1. ควรหลีกเลี่ยงการเสนอข่าวที่ล่อแหลมต่อการสร้างค่านิยมที่ผิด

2. ควบคุมการโฆษณาที่อาจส่งผลกระทบต่อค่านิยมที่ดี

3. ควรเพิ่มความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีแก่เยาวชน

4. ควรรณรงค์ให้เห็นโทษของการใช้เทคโนโลยี

5. ควรเสนอภาพลักษณ์ของครูที่ดีเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ
สมศ.

ควรนำผลการประเมินคุณภาพทางการศึกษามาใช้ให้เกิดประโยชน์เป็นรูปธรรม และมีการใช้ข้อมูลร่วมกันสำหรับการเตรียมการประเมินครั้งต่อไป

จากผลสรุปเกี่ยวกับจากการศึกษารูปแบบปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่พบในทุกระดับการศึกษา พบว่าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่สำคัญและควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนด้านการสร้างบรรยากาศในสถานศึกษา ในประเด็นบรรยากาศแบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย ส่วนการเป็นแบบอย่างที่ดี คือการเป็นแบบอย่างที่ดี ประเด็นการชักจูงการกระทำ ส่วนปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะที่ควรพัฒนาเร่งด่วนในระดับการศึกษา 2 ระดับ คือ ปฏิสัมพันธ์ด้านการเป็นแบบอย่างที่ดี ประเด็นบุคลิกภาพ และการสร้างจิตสำนึกและด้านการให้รางวัล และการลงโทษ ประเด็นการลงโทษและพฤติกรรมที่มีผลต่อการจูงใจ ซึ่งเมื่อนำประเด็นปฏิสัมพันธ์ที่มีลักษณะที่ควรพัฒนาเร่งด่วนในระดับการศึกษา ทั้ง 2 ระดับการศึกษา และ 3 ระดับการศึกษา มาวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุ ระหว่างปัจจัยดังกล่าว 7 ปัจจัย ได้แก่ ด้านบรรยากาศในสถานศึกษา ประเด็นบรรยากาศแบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย การเป็น

แบบอย่างที่ดี ประเด็นบุคลิกภาพ การชักจูงการกระทำ และการสร้างจิตสำนึก ด้านการให้รางวัลและการลงโทษ ประเด็นการลงโทษและพฤติกรรมที่มีผลต่อการจูงใจ กับเจตคติของนักเรียนต่อครูและเจตคติของครูต่อนักเรียนทั้งในส่วนของความคิดเห็นตามสภาพจริง และตามความต้องการหรือความคาดหวัง รวมทั้งความสามารถในการพยากรณ์สรุปแต่ละระดับการศึกษาดังนี้

1. ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า ปัจจัยหรือประเด็นที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน 7 ปัจจัย มีความสัมพันธ์ทุกกับเจตคตินักเรียนต่อครูตามสภาพจริง และตามความต้องการหรือความคาดหวังเท่ากับ 0.88 และ 0.88 ตามลำดับ และความสามารถในการพยากรณ์ร้อยละ 78 และ 78 ตามลำดับ ส่วนความสัมพันธ์ทุกกับเจตคติของครูต่อนักเรียนตามสภาพจริงและตามความต้องการหรือความคาดหวังเท่ากับ 0.76 และ 0.75 ตามลำดับ และความสามารถในการพยากรณ์ร้อยละ 57 และ 57 ตามลำดับ (ดังรายละเอียดในภาคผนวกตารางที่ 49)

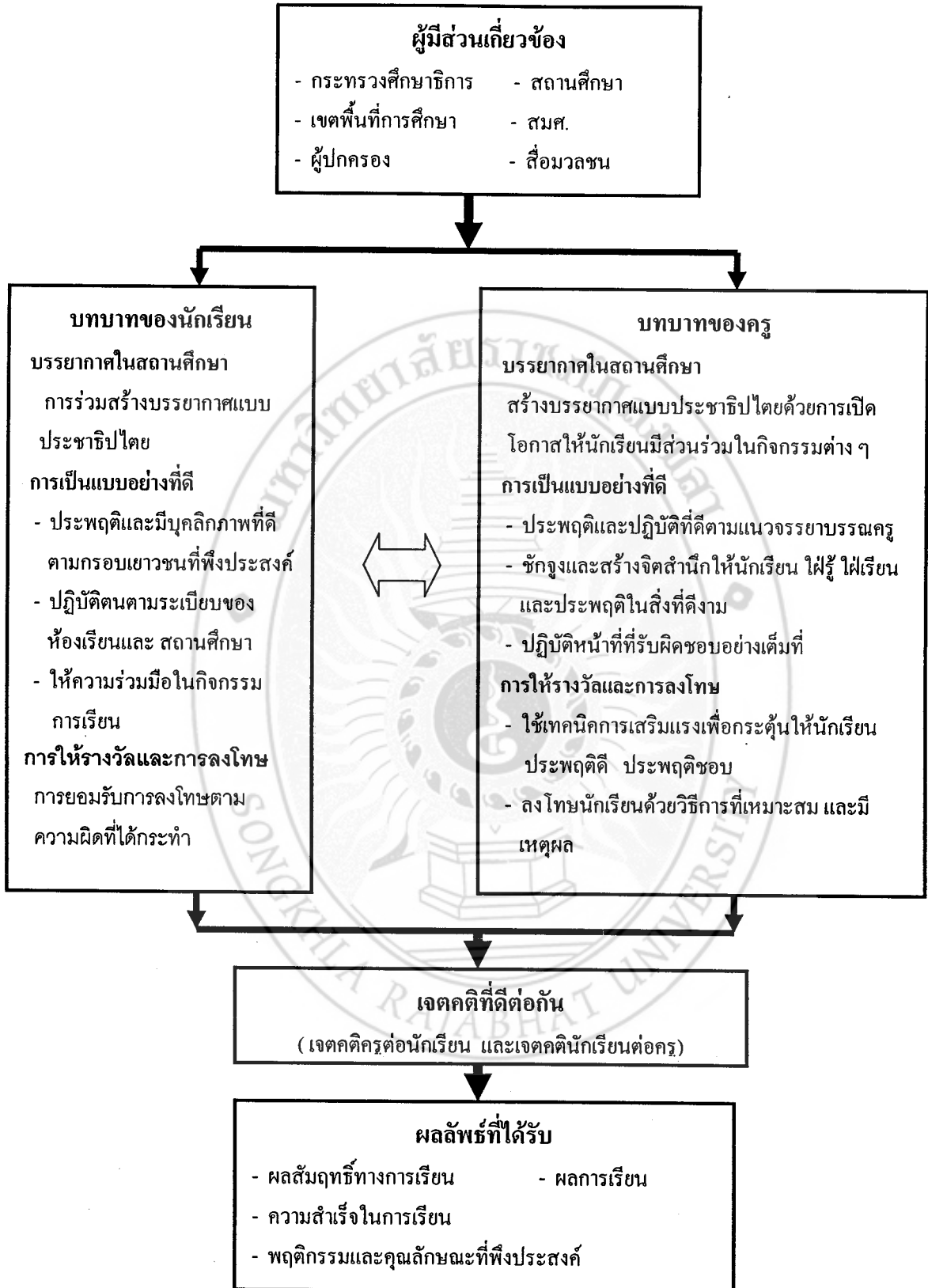
2. ระดับอาชีวศึกษาพบว่า ปัจจัย หรือประเด็นที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน 7 ปัจจัย มีความสัมพันธ์ทุกกับเจตคติของนักเรียนต่อครูตามสภาพจริงและตามความต้องการหรือความคาดหวังเท่ากับ 0.78 และ 0.87 ตามลำดับ และความสามารถในการพยากรณ์เท่ากับ 61 และ 75 ตามลำดับ ส่วนความสัมพันธ์ทุกกับเจตคติของครูต่อนักเรียนตามสภาพจริงและตามความต้องการหรือความคาดหวังเท่ากับ 0.76 และ 0.78 ตามลำดับ และความสามารถในการพยากรณ์เท่ากับ 58 และ 61 ตามลำดับ (ดังรายละเอียดในภาคผนวกตารางที่ 49)

3. ระดับอุดมศึกษาพบว่าปัจจัยหรือประเด็นที่ควรพัฒนาอย่างเร่งด่วน 7 ปัจจัย มีความสัมพันธ์ทุกกับเจตคติของนักศึกษาต่ออาจารย์ตามสภาพจริง และตามความต้องการหรือความคาดหวังเท่ากับ 0.76 และ 0.85 ตามลำดับ และความสามารถในการพยากรณ์เท่ากับ 57 และ 73 ตามลำดับ ส่วนความสัมพันธ์ทุกกับเจตคติของอาจารย์ต่อนักศึกษาตามสภาพจริงและตามความต้องการหรือความคาดหวังเท่ากับ 0.79 และ 0.79 ตามลำดับ และความสามารถในการพยากรณ์เท่ากับ 62 และ 62 ตามลำดับ (ดังรายละเอียดในภาคผนวกตารางที่ 49)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำผลสรุปบทบาทของนักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษาและอุดมศึกษา และผลการศึกษาค้นคว้าความสัมพันธ์ทุกจากปัจจัยร่วม 7 ปัจจัยหรือ 7 ประเด็นได้แก่ ด้านบรรยากาศใน

สถานศึกษา ประเด็นบรรยากาศแบบประชาธิปไตย และแบบปล่อยปละละเลย การเป็นแบบอย่างที่ดี ประเด็นบุคลิกภาพ การชักจูงการกระทำ และการสร้างจิตสำนึก ด้านการให้รางวัลและการลงโทษ ประเด็นการลงโทษและพฤติกรรมที่มีผลต่อการจูงใจ กับเจตคติของนักเรียนต่อครูและเจตคติของครูต่อนักเรียนทั้งในส่วนของความคิดเห็นตามสภาพจริง และตามความต้องการหรือความคาดหวัง มาสังเคราะห์ร่วมกันสามารถนำมาสรุปเป็นรูปแบบการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนได้ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 : รูปแบบการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนทุกระดับการศึกษา